

به نام خدا

درس: خارج فقه استاد طائب (جلسه ششم)

موضوع: مبحث جهاد و دفاع (دفاع بیولوژیک)

تاریخ: سه شنبه، ۱۳۹۹/۰۲/۰۲

متن کامل؛

أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَ الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى أَشْرَفِ الْأَنْبِيَاءِ وَالْمُرْسَلِينَ حَبِيبِ آلِهِ الْعَالَمِينَ
أَبِ الْقَاسِمِ مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ الطَّيِّبِينَ الطَّاهِرِينَ الْمَعْصومِينَ وَ لَعْنَةُ اللَّهِ عَلَى أَعْدَائِهِمْ أَجْمَعِينَ
رَبِّ اشْرَحْ لِي صَدْرِي * وَيَسِّرْ لِي أَمْرِي * وَ احْلُلْ عُقْدَةً مِنْ لِسَانِي * يَفْقَهُوا قَوْلِي ۱

بحث در هجوم زیستی و دفاع زیستی بود. عرض کردیم که در هجوم زیستی سه هدف از سوی دشمن دنبال می‌شود: نابودسازی نیروی انسانی، زوال فرهنگی و روان، و تخریب و وابسته‌سازی اقتصادی. در برابر این تهاجم دفاع واجب است. در دفاع از جان مردم نیروهای پزشکی در خط مقدم قرار دارند. وظیفه ایمن‌سازی جامعه هم به دست وزارت بهداشت، پزشکان و دستگاه‌های مربوطه است. بسیاری از مردم برای گندزدایی و ساخت ابزار کمک می‌کنند، مثل گندزدایی معابر، ساختن ماسک. ساختن دستگاه‌های اکسیژن و...

دفاع فرهنگی

بخش دوم مبارزه یعنی دفاع فرهنگی به دست عالمان دینی است. واجب است که علما به میدان دفاع بیایند. چندین اصل را پیش از شروع بحث بیان می‌کنیم:

۱. تأثیر ذکر الهی در ایجاد آرامش: این مطلب دیروز بررسی شد که «الَّذِينَ آمَنُوا وَ تَطْمَئِنُّ قُلُوبُهُمْ بِذِكْرِ اللَّهِ أَلَا بِذِكْرِ اللَّهِ تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ».^۲

۱. سوره طه، آیه ۲۵-۲۸.

۲. سوره رعد، آیه ۲۸.

۲. یاری الهی: از اصول مسلم در این قضایا یاری خداوند است که «إِنْ تَنْصُرُوا اللَّهَ يَنْصُرْكُمْ وَ يُبَيِّتْ أَقْدَامَكُمْ»^۱ اگر شما به یاری خداوند بیاید خداوند متعال شما را یاری می‌کند. این مسئله اختصاص به اسلام ندارد، بلکه حقیقتی دینی است و از آدم تا الان آموزه‌ای دینی برای مؤمنین بوده است. خداوند می‌فرماید اگر پروردگار یاری کند، مؤمنین پیروزند وگرنه متدینین شکست می‌خورند. همیشه مؤمنین از خداوند تقاضای یاری داشتند. در آیه دیگر آمده «أَمْ حَسِبْتُمْ أَنْ تَدْخُلُوا الْجَنَّةَ وَلَمَّا يَأْتِكُمْ مَثَلُ الَّذِينَ خَلَوْا مِنْ قَبْلِكُمْ مَسَّتْهُمُ الْبَأْسَاءُ وَالضَّرَاءُ وَ زُلْزَلُوا حَتَّى يَقُولَ الرَّسُولُ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ مَتَى نَصُرَ اللَّهُ أَلَا إِنَّ نَصْرَ اللَّهِ قَرِيبٌ»^۲ آیا پنداشته‌اید در حالی که هنوز حادثه‌هایی مانند حوادث گذشتگان شما را نیامده، وارد بهشت می‌شوید؛ به آنان سختی‌ها و آسیب‌هایی رسید و چنان متزلزل و مضطرب شدند تا جایی که پیامبر و کسانی که به او ایمان آورده بودند [در مقام دعا و درخواست یاری] می‌گفتند: یاری خدا چه زمانی است؟ [به آنان گفتیم: آگاه باشید، یقیناً یاری خدا نزدیک است.] این آیه در زمانی نازل شده که فشار شدیدی به اطرافیان پیامبر آمده است. خداوند می‌فرماید: وقتی آنها در مسیر الهی قرار گرفتند دچار مشکلات و سختی‌های فراوان شدند. البأساء به سختی‌هایی می‌گویند که به اموال و آبروی انسان می‌خورد. «الضَّرَاءُ» به آسیب‌های بدنی می‌گویند مثل قطع شدن دست و پا، کشته‌شدن و از بین رفتن امنیت. این مشکلات تا جایی پیش رفت که آنها «زُلْزَلُوا» متزلزل شدند و پیامبرشان به خدا رو کرد که تو وعده یاری داده بودی یعنی آنچه برای گذشتگان پیش آمده برای شما هم پیش می‌آید. آنها به حدی رسیدند که گفتند خدایا تو وعده یاری داده بودی پس یاری کجاست. در تاریخ همیشه مسئله‌ای وجود داشته که مردم از خداوند طلب یاری کنند. «إِنْ تَنْصُرُوا اللَّهَ يَنْصُرْكُمْ وَ يُبَيِّتْ أَقْدَامَكُمْ»^۳ حقیقت دینی است؛ بنابراین خداوند متعال وعده یاری داده است. به منظور روشن شدن این آیه برای مؤمنین، خداوند در قرآن کریم حقایقی را بیان کرده است «وَ لَقَدْ نَصَرَكُمُ اللَّهُ بِبَدْرٍ وَ أَنْتُمْ أَذِلَّةٌ فَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ»^۴ ما شما را

۱. سوره محمد، آیه ۷.

۲. سوره بقره، آیه ۲۱۴.

۳. سوره محمد، آیه ۷.

۴. سوره آل عمران، آیه ۱۲۳.

در بدر یاری کردیم؛ خداوند در درگیری حنین می‌فرماید: «لَقَدْ نَصَرَكُمُ اللَّهُ فِي مَوَاطِنَ كَثِيرَةٍ وَ يَوْمَ حُنَيْنٍ إِذْ أَعْجَبَتْكُمْ كَثْرَتُكُمْ فَلَمْ تُغْنِ عَنْكُمْ شَيْئاً وَ ضَاقَتْ عَلَيْكُمُ الْأَرْضُ بِمَا رَحُبَتْ ثُمَّ وَلَّيْتُم مُّدْبِرِينَ»^۱ این یاری خداست که شما را پیش می‌برد وگرنه با تعداد زیاد رزمندگان هم دچار شکست می‌شدید. در تاریخ، مواردی از یاری رساندن خداوند به پیامبرانش ذکر شده است. پس حقیقت دوم، نیاز بشر به یاری الهی و حتمی بودن یاری الهی است.

۳. دعا در حل شدن مشکلات اثر حتمی و نصر الهی را به دنبال دارد. دعا در چندین جا مؤثر است: در جایی که ابزاری وجود ندارد؛ در جایی که ابزار هست ولی ابزار پاسخگو نیست؛ اثردهی ابزار، به خواست خداوند متعال است.

در تاریخ دو مورد از یاری الهی ذکر شده است.

۱. جایی که ظاهراً همه ابزار از کار افتاده و مؤمنین در معرض شکست حتمی بودند و با دعا نجات پیدا کردند. خداوند متعال می‌فرماید فرعون می‌خواهد شما را از بین ببرد. آنها به نیل رسیدند، فرعونیان پشت سر آنها بودند. نبی اسراعیل بین آب و فرعونیان گرفتار شده بودند. اصحاب موسی گفتند: «فَلَمَّا تَرَاءَا الْجَمْعَانِ قَالَ أَصْحَابُ مُوسَى إِنَّا لَمُدْرِكُونَ»^۲ گرفتار شدیم. «قَالَ كَلَّا إِنَّ مَعِيَ رَبِّي سَيَهْدِينِ»^۳ ما خدا داریم. وقتی در خانه خدا رفتند جبرئیل نازل شد و گفت عصا را بر زمین بزن. در گفتگوی حضرت ابراهیم آمده است «وَ إِذَا مَرِضْتُ فَهُوَ يَشْفِينِ»^۴ حضرت ابراهیم می‌فرماید خداوند به دارو اثر می‌بخشد یعنی مسبب الاسباب خداست. خداوند فرمود کارهایتان را انجام دهید ولی من از شما دعا می‌خواهم. در جنگ تحمیلی ابزار ما با طرف مقابل برابری نداشت ولی هجومی رخ داده بود و آمادگی وجود نداشت. رزمندگان به میدان آمدند ولی بسیار دعا تأثیرگذار بود. شهید صیاد شیرازی می‌فرمود که حضور یک روحانی در کنار نیروهای ما به اندازه صدتا تانک کارایی دارد یعنی با حضور ایشان در میان رزمندگان یاد خدا و دعا بیشتر می‌شود و با یاد الهی روحیه آنها بالا

۱. سوره توبه، آیه ۲۵.

۲. سوره شعراء، آیه ۶۱.

۳. سوره شعراء، آیه ۶۲.

۴. سوره شعراء، آیه ۸۰.

می‌رفت. در آیه‌ای آمده است که «قَدْ كَانَ لَكُمْ آيَةٌ فِي فِتْنَتِ الَّذِينَ اتَّخَذْتُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَ أُخْرَى كَافِرَةٌ يَرَوْنَهُمْ مِثْلَيْهِمْ رَأْيَ الْعَيْنِ وَ اللَّهُ يُؤَيِّدُ بِنَصْرِهِ مَنْ يَشَاءُ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَعِبْرَةً لِّأُولِي الْأَبْصَارِ»^۱ تحقیقاً برای شما در دو گروهی که [در جنگ بدر] با هم رو به رو شدند، نشانه‌ای [از قدرت خدا و حَقَّانیت نبوت پیامبر] بود، گروهی در راه خدا می‌جنگیدند، و گروه دیگر کافر بودند، که اهل ایمان را به چشم خویش دو برابر می‌دیدند [به همین خاطر شکست خوردند] و خدا هر که را بخواهد با یاری خود تأیید می‌کند؛ مسلماً در این [واقعیت] عبرتی برای دارندگان بصیرت است.» پس دعا اثر صددرصدی دارد.

سه مطلب بیان شد: ۱. ذکر خدا روحیه می‌دهد و افسردگی از بین می‌رود. ۲. یاری خدا وعده صددرصدی است. ۳. اثر دعا صددرصدی است.

محور هر سه اثر کیست؛ باید چه کسی این مطالب را در جامعه بیاورد، مثلاً رهبر انقلاب دعای هفتم صحیفه سجادیه را معرفی کردند. چند نفر از پزشکان متدین بر روی دعای هفتم صحیفه سجادیه آزمایشی انجام دادند. در آزمایشگاه ویروس کرونا را کشت کردند و بر کشتشان دعای هفتم صحیفه را خواندند، وقتی دعا می‌خواندند کشت رشد نمی‌کرد. خداوند متعال اثر دعا را به آنها نشان داد. همیشه بدین شکل نیست که اگر دعا خوانده شود، ویروس رشد نکند، اما خداوند اثر دعا را به آنها نشان داد. اگر کسی دعا خواند و دید دعایش اثر ندارد، دعا اثرش را گذاشته، ولی آنچه خیر بنده است را خداوند برای او می‌خواهد. شاید خیر آدمی در رسیدن به مقصودش از دعا نباشد. این ادعیه را چه کسی می‌داند؟ علما. رهبر انقلاب، یکی از علمای دینی است. وقتی به ایشان می‌گویند در برابر این ویروس چه کار کنیم ابتدا می‌گوید دعا کنید. دیگران اطلاعاتی از ادعیه صحیفه ندارد. رهبر انقلاب بعد از آن هم سفارش به خواندن نماز جعفر طیار کردند. ایشان مدت زیادی رهبر انقلاب بوده، اما جاده شناس است، به همین دلیل در این ایام می‌گوید که نماز جعفر طیار را بخوانید. در این روزگار، آدرس دادن به دعاهای خاص به عهده علماست. در اینجا دو مطلب وجود دارد: ۱. اقدام عملیاتی؛ ۲. جای اقدام. سه گروه بین علما اقدام عملیاتی می‌کنند: ۱. علما و منبریان، کسانی

۱. سوره آل عمران، آیه ۱۳.

که منبر می‌رفتند؛ ۲. صاحبان قلم کسانی که قلم خوبی داشتند؛ ۳. امامان جماعت مساجد. امروز افسران میدان فرهنگ در دفاع زیستی این سه گروه‌اند. وضعیت عادی این سه گروه به هم خورده است. هر روز مدرس دو یا سه درس می‌داده و الان دیگر درسی نمی‌دهد؛ منبری دو یا سه منبر در طول روز می‌رفته و الان نمی‌رود. نویسندگان به پژوهشگاه می‌رفته و تحقیقاتی داشته، اما مراکز علمی تعطیل شده است؛ امام جماعت نمازی می‌خوانده و منبری می‌رفته، اما الان یا مساجد تعطیل است یا تعداد کمی در نماز جماعت شرکت می‌کنند. در این روزگار، با جنگ روبه‌رو شده‌ایم. طبیعی است فعالیت علما نمی‌تواند به شکل قبل باشد، بلکه واجب است تغییراتی صورت گیرد؛ چراکه اگر مقابله صورت نگیرد کشته می‌شویم «وَلَا تَلْقُوا بِأَيْدِيكُمْ إِلَى التَّهْلُكَةِ»^۱ با گوشه نشینی خود را به هلاکت نینداز و در میدان وارد شو. بنابراین مدرسین نباید به شکل قبل فعالیت کنند. امروز میدان نبرد است؛ باید صفحات مجازی از صحبت‌های اهل بیان پر شود. در فراخوان جهاد باید حضور یافت اما باید برای دفاع رفت. هر کسی هر کاری می‌تواند انجام دهد باید کار را آتش به اختیار انجام داد. امروز نشستن در خانه، فرار من الضعف است. این مسئله مثال کسی است که ساکن آبادان یا خرمشهر بوده، و می‌توانایی جنگیدن داشته، اما در خانه نشسته تا به جسم او آسیبی نرسد. ویروس به در خانه‌ها آمده و مردم دچار افسردگی شدند، اگر علما در خانه‌هایشان را ببندند تا ویروس آنها را نگیرد این مسئله فرار من الضعف است. در این روز، باید همه مردم با تمام توان به میدان بیایند. باید امروز فضای مجازی از گویندگان و نویسندگان و مدرسین مذهبی و صاحبان فتوا پر شود. فتاوا ضبط و با تصویر و صدای گوینده پخش شود؛ زیرا روزه‌داری در معرض خطر قرار گرفته است. خیلی‌ها می‌خواهند با توجیهاتی روزه را کنار بگذارند. این مسائل نیاز به تبیین دارد. امروز صاحبان فتوا، باید فتاوی‌شان را در فضای مجازی انتشار دهند تا مقلدها وظیفه‌شان را به روشنی متوجه شوند، اما بار مسئولیت فرهنگی جامعه بر دوش ائمه جمعه و جماعات است.

وَالسَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ
اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَعَجِّلْ فَرَجَهُمْ

۱. سوره بقره، آیه ۱۹۵.

منابع
قرآن کریم